

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a členov senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Emila Franciscyho, v právnej veci žalobcu **L. K.**, bývajúceho v B., podnikajúceho pod obchodným menom **L. K. A.**, s miestom podnikania v B., IČO: X., zastúpeného JUDr. B. N., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **Ú.**, so sídlom v B, IČO: X., **o určenie neplatnosti výpovede z nájmu**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14 C 10/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. júna 2008 sp. zn. 17 Co 141/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo 6. marca 2008 č.k. 14 C 10/2008-53 určil, že písomná výpoveď žalovaného zo 14. mája 2007 pod č. 22/07-Pr zo zmluvy o nájme reklamnej plochy z 13. decembra 2004 a dodatku č. 1 zo 17. mája 2005, je neplatná;

žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi 12 853 Sk trov konania. Pri rozhodovaní vychádzal z toho, že žalobca má naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p na požadovanom určení neplatnosti výpovede z nájmu, ktorý vyvodil z uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica z 10. januára 2008 sp. zn. 15 C 218/2007 o nariadení predbežného opatrenia, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť umožniť žalobcovi vykonať nevyhnutnú opravu a údržbu reklamného nosiča a uložený zákaz zasahovať do nosiča reklamy a jeho príslušenstva. Uvedené konanie (o nariadení predbežného opatrenia) svedčí o tom, že žalovaný ako prenajímateľ si neplní všetky zmluvné povinnosti. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že výpovedný dôvod vo výpovedi zo 14. mája 2007 – nezaplatenie poplatku za spotrebovanú elektrickú energiu, nebol daný. Žalovaný nepoužil dohodnutý výpovedný dôvod, čo robí tento právny úkon absolútne neplatným podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 11. júna 2008 sp. zn. 17 Co 141/2008 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa dospel k nesprávnemu záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na ním požadovanom určení neplatnosti výpovede z nájmu, dohodnutého na základe zmluvy o nájme reklamnej plochy (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu žalobca tento záujem nepreukázal, lebo jeho žaloba spornosť vzťahu účastníkov konania nerieši a neodstraňuje; rozhodnutie o neplatnosti výpovede nerieši spornú otázku, či nájomný vzťah podľa pôvodnej zmluvy trvá alebo zanikol. Dodal, že ak je posúdenie platnosti právneho úkonu otázkou predbežnou vo vzťahu k riešeniu otázky neexistencie práva alebo právneho vzťahu, ktorý mal byť týmto právnym úkonom založený, zmenený alebo ukončený, tak na určení neplatnosti právneho úkonu nie je daný naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Určením neplatnosti výpovede, na základe ktorej mal zaniknúť právny vzťah medzi účastníkmi, nedôjde k vyriešeniu všetkých sporných otázok, najmä nedôjde k odstráneniu neistoty žalobcu, či pokračuje pôvodný nájomný vzťah dohodnutý na dobu určitú 10 rokov, alebo došlo k obnoveniu vzťahu za rovnakých podmienok v zmysle § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V dôsledku toho odvolací súd považoval žalobu za procesne neprípustnú, a preto ju zamietol. Úspešnému žalovanému odvolací súd nepriznal náhradu trov konania z dôvodu ich neuplatnenia (§ 151 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Uviedol, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie. Zdôraznil, že žiadny právny predpis žalobcovi neukladá povinnosť podať žalobu na určenie, že právny vzťah trvá, ak je spornou otázka platnosti, či neplatnosti právneho úkonu, ktorý takémuto určeniu predchádza. Žalobca preukázal naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. na požadovanom určení neplatnosti výpovede z nájmu, pretože uvedená otázka bola medzi účastníkmi sporná a jej vyriešením bude zrejmé, či právny vzťah zo zmluvy o nájme reklamnej plochy bude trvať.

Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ tieto mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. sa dovolací súd zaoberal najskôr otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až f/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným).

Existencia väd konania v zmysle § 237 O.s.p. nebola žalobcom tvrdená a v dovolacom konaní ani nevyšla najavo.

Povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní zaťaženom procesnou vadou, nie je daná len vo vzťahu k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p., ale tiež vo vzťahu k procesným vadám inej závažnej povahy (tzv. iným vadám), pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Inou vadou je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Pokiaľ je dovolanie procesne prípustné, je vada tejto povahy (bez ohľadu či ju dovolateľ namieta) dôvodom, pre ktorý dovolací súd zruší rozsudok odvolacieho súdu. Žalobca tzv. inú vadu konania netvrdil a vada tejto povahy v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tvrdiac, že napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, pokiaľ ide o posúdenie otázky existencie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. na určení neplatnosti výpovede z nájmu, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav veci; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa svoj odlišný (opačný) právny záver o otázke naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. založil na právnej argumentácii, podľa ktorej: a/ nie je daný naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. na určení neplatnosti právneho úkonu, ak je posúdenie platného právneho úkonu predbežnou otázkou vo vzťahu k riešeniu otázky o neexistencii práva alebo právneho vzťahu, ktorý mal byť týmto právnym úkonom založený, b/ určenie (ne)platnosti výpovede neodstraňuje právnu neistotu žalobcu v tom, či trvá pôvodný právny vzťah alebo či došlo k jeho obnoveniu podľa § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

V zmysle § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania (žalobou) možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o: a/ osobnom stave, b/ splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva, c/ určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Určovacia žaloba (§ 80 písm. c/ O.s.p.) má predovšetkým preventívny charakter - jej účelom je spravidla poskytnúť ochranu právam žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva [určovacia žaloba preto vo všeobecnosti nie je opodstatnená tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namieste žaloba o splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O.s.p.)]. V prípade možnosti žalovať priamo splnenie povinnosti treba preto vždy považovať za neprípustnú určovaciu žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši (neodstraňuje) a len vedie k nárastu počtu súdnych sporov. Uvedená zásada, že žalobca sa nemôže žalobou úspešne domáhať určenia právneho vzťahu alebo práva tam, kde sa môže domáhať splnenia povinnosti podľa § 80 písm. b/ O.s.p., však neplatí vtedy, ak žalobca (napriek možnosti domáhať sa priamo splnenia povinnosti) preukáže, že má naliehavý právny záujem na určení určitého práva alebo právneho vzťahu; v takomto prípade treba jeho určovaciu žalobu považovať za procesne prípustnú. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkom sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Nejde tu o samotnú určovaciu žalobu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snád' spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého

právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

V prejednávanej veci sa žalobca domáhal určenia, že „písomná výpoveď žalovaného zmluvy o nájme reklamnej plochy zo dňa 13.12.2004 v spojení s dodatkom č. 1 zo dňa 17.5.2005, je neplatná“. Žalobca naliehavosť právneho záujmu (§ 80 písm. c/ O.s.p.) na požadovanom určení odôvodňoval tým, že na spoločných rokovaníach žalovaný (ústne aj písomne) trval na platnosti výpovede, žalovaný robil opatrenia, ktorými žalobcovi znemožňoval predmet nájmu riadne užívať a od žalobcu požadoval odstránenie nosiča reklamy aj s príslušenstvom (viď napr. urgencia výpovede žalovaným z 9. októbra 2007 č.l. 9 spisu).

Cieľom, ktorý žalobca sledoval podaním žaloby, bolo zotrvanie (resp. zachovanie) predmetného záväzkového vzťahu založeného zmluvou o nájme reklamnej plochy. Zmyslom navrhovaného rozhodnutia (vychádzajúc zo znenia žalobného petitu) bolo určenie neplatnosti výpovede z nájmu. Vzhľadom na faktický stav, keď žalovaný na základe predbežného opatrenia trpí činnosť žalobcu a nemožno vylúčiť (v prípade platnej výpovede) ani obnovenie právneho vzťahu za podmienok § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka, možno konštatovať, že požadovaná určovacia žaloba (jej žalobný petit) nerieši legitímne očakávanú situáciu žalobcu o zachovaní, alebo aj obnovení pôvodného právneho vzťahu a teda neodstraňuje stav právnej neistoty účastníkov právneho vzťahu. Žaloba na určenie (ne)existencie právnej skutočnosti (neplatnosť výpovede takou právnou skutočnosťou vo vzťahu ku záväzkovému vzťahu je) nie je totiž objektívne spôsobilá odstrániť spornosť tak, aby vylúčila možnosť prípadných ďalších súdnych sporov. Žalobca v takom prípade nemôže mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti výpovede z nájmu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Naliehavý právny záujem by v takomto prípade bol daný len za predpokladu podania žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., ktorou by došlo k určení právneho vzťahu medzi účastníkmi.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že žalobca neopodstatnene napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 6. augusta 2009

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková